

הקדמה למהדורה השלושים ותשע

עקב מיעוט חקיקה בתחום הביטחון הסוציאלי מאז שנת 2019, מתפרסמת מהדורה זו בחלוף שנתיים מקודמתה. בשנת 2020 התקבל מספר משמעותי של תיקוני חוק בנושאים הקשורים במגיפת הקורונה והשלכותיה, רובם ככולם כהוראות שעה.

חלקם של תיקוני החוק הקשורים למשבר הקורונה התקבלו כתיקון לחוק קיים (כגון: חוק הביטוח הלאומי או חוק הבטחת הכנסה) ולפיכך אלו שולבו במסגרת החוק שתוקן. במקביל לכך התקבלה חקיקה שלא שולבה בחקיקה קיימת אלא הוספה לעוקדן אחרי חוק הביטוח הלאומי (ראו עמודים 1.761–1.737).

על מנת להקל על ההתמצאות – הוראות השעה מוצגות בפורמט כדלקמן:

■ הוראת שעה:

עם ציון התקופה הרלוונטית. הוראת השעה עצמה מופיעה במסגרת דקה.

במהדורה זו שולבו הנחיות חדשות בדבר מינוי מומחים-יועצים-רפואיים שפורסמו בחודש ספטמבר 2019, לרבות פסיקה שניתנה לפי ההנחיות האמורות. עוד שולבו במהדורה זו, בין היתר, פסק דין המכיר הן באשת המנוח והן בירועה בציבור כ"אלמנת מבוטח" לעניין הזכאות לקצבת שאירים מקופת גמל, וכן פסק דין לעניין סמכות המוסד לקיים חקירה, לרבות לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), בקשר לחשד לביצוע עבירות פליליות.

רות הורן, עו"ד

מרץ 2021

הקדמה למהדורה העשרים ושבע

מאת השופט סטפן אדלר

נשיא בית הדין הארצי לעבודה

מהדורה זו, העשרים ושבע במספר, של הספר "עוקדן הביטחון הסוציאלי" הינה המהדורה הראשונה היוצאת לאחר פטירתו של נשיא בית הדין הארצי לעבודה המנוח מנחם גולדברג ז"ל שעמד מאחורי מפעל אדיר זה של עריכה, פרסום ועדכון העוקדן. מנחם גולדברג נמנה על רשימה מצומצמת של משפטנים נבחרים, בעלי שיעור קומה, שאנו חבים להם את פיתוחו וביסוסו של משפט הביטחון הסוציאלי בישראל. בתוך כך יצאו תחת קולמוסו של הנשיא גולדברג ז"ל פסקי דין רבים וחשובים בתחומי הביטחון הסוציאלי, עת כיהן

כשופט בית הדין האזורי בבאר שבע, כסגן נשיא בית הדין הארצי לעבודה וכנשיא בית הדין הארצי לעבודה בין השנים 1986–1997.

נוסף על פסיקתו הענפה פרסם הנשיא גולדברג מאמרים בתחום הביטחון הסוציאלי, ובהם מאמריו המקיף ומאיר העיניים "ביטוח עובדים בקרנות פנסיה – היבטים משפטיים" שפורסם בשנתון משפט העבודה ג'. כן לימד הנשיא גולדברג ז"ל משך שנים רבות במוסדות להשכלה גבוהה קורסים שונים ובהם קורסים שעניינם דיני ביטוח לאומי ובטחון סוציאלי. הרצאותיו במסגרת קורסים אלו לוו בדוגמאות מאלפות, עוררו עניין רב ופתחו צוהר לתחום משפטי חשוב זה לדורות רבים של תלמידים.

משפט הביטחון הסוציאלי, הינו תחום משפטי חשוב מאין כמוהו, המלווה כל אחת ואחד מעמנו מיום הולדתנו ועד הגיענו לשיבה טובה ואף לאחר זאת. בכללו של תחום משפטי זה באים, בין השאר: חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה–1995 והתקנות הרבות שהותקנו מכוחו, חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א–1980 על תקנותיו, חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד–1994 ודיני והלכות הפנסיה, שהם כשלעצמם מהווים עולם ומלואו.

מאז פרסם "עוקדן הביטחון הסוציאלי" לראשונה בשנת תשל"ב–1972, מהווה העוקדן מורה דרך בתחום הביטחון הסוציאלי. המדובר בעוקדן מקיף, שימושי מעין כמוהו, המביא באופן סדור את החקיקה והתקנות בתחום הביטחון הסוציאלי בצירוף הפסיקה הרלוונטית. זאת, בצד הפניה לספרים ומאמרים. לעוקדן מפתחות מקיפים המקלים עד למאוד את השימוש בו.

ערכונו השוטף של העוקדן, עליו שקד מנחם גולדברג ז"ל בקפידה, הפך את העוקדן ל"ספר לימוד" חי, ששמר על אקטואליות ורלוונטיות לאורך השנים ואל מול השינויים הרבים שחלו בתחום הביטחון הסוציאלי בכלל ובריני הביטוח הלאומי בפרט.

מדובר בעוקדן שהינו בבחינת ספר חובה במשרדו של כל עורך דין ובכל ספריה משפטית. העוסקים והמתעניינים בתחום הבטחון הסוציאלי – שופטים, מלומדי משפט, עורכי דין וסטודנטים, ימשיכו למצוא בספר כלי רב חשיבות, המרכז את ההלכות בתחומי הביטחון הסוציאלי, מבהיר את הסוגיות השונות ומעניק מענה לשאלות פרקטיות המלוות את הדינאמיות, השינויים והעדכונים בתחום משפטי זה. יתרה מזאת – גם מי שאינו משפטן עשוי להפיק מן העוקדן תועלת רבה, בהיותו בהיר ונגיש לכל המעיין בו.

לאחר פטירתו בטרם עת של מנחם גולדברג נטלה על עצמה עו"ד רות הורן, היועצת המשפטית לשעבר של המוסד לביטוח לאומי, את מלאכת הוצאת המהדורות הבאות של העוקדן. בכך מעלה עו"ד הורן תרומה רבת ערך להמשך ביסוסו וקידומו של אחד ממפעליו הבולטים של מנחם גולדברג. על המסד שיצק מנחם גולדברג בשלושים וחמש השנים האחרונות, תוסיף עו"ד הורן מניסיונה העשיר בתחום הביטחון הסוציאלי, לתועלת כל העוסקים בתחום והמתעניינים בו.

נזכור כולנו את מנחם גולדברג ז"ל אבי מפעל חשוב זה ונברך בברכת יישר כוח את הממשיכה בדרכו, עו"ד רות הורן.

סטיב אדלר, שופט
נשיא בית הדין הארצי לעבודה

פברואר 2007